

נר ה' נשמת אדם - פרשת תולדות

לימוד ליקוטי מוהר"ן על סדר התורות בהקבלה לפרשיות השבוע

הקדמה

בשנה האחרונה הוצאנו לאור בס"ד, ובעזרתו של חברי היקר ליאור, פרשיות-פרשיות את חיבורי הקטן הנקרא 'נר ה' נשמת אדם'. בפתח הדברים אביא מעט מדברי ההקדמה שכתבתי על חיבור זה, ולאחר מכן את אחת התורות מתוך ליקוטי מוהר"ן, אשר מתבארת בחיבור:

כל דבר מדברי חכמים הרי הוא כגרעין, שאם שמים אותו באדמה הוא מוציא שורשים וצומח לעץ גדול מלא פירות. אמרו חז"ל: ¹ 'אפילו שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד', כל שכן ביאור של פסוק או דרוש שלם - יש בו עומקים נוספים, וניתן להוציא מכל ביאור או דרוש של צדיק שדה שלם של פירושים, רמזים וביאורים חדשים.

אמנם, נדרשת זהירות והקפדה, שכל חידוש יהיה "כדרכה של תורה בכל אופניה, ובלבד שיהיה על פי דרך ה' המתאים עם יושר השכל והמוסר הטוב" (אורות התורה ט, ה).

הדברים נכונים לכל דברי חכמים, ובפרט בלימוד תורתו של רבי נחמן הפותחת לפנינו את 'עולם הבחינות'. כל תורת רבי נחמן היא כארמון של מלכים מלא בחדרים, אשר מכל חדר נכנסים לאולם גדול המלא באוצרות של מרגליות ויהלומים מלאים ח"ן, והכל מסודר בסדר מופלא ונאה המקשר את כל הפרטים לכלל גדול. על כן, כל ביאור פסוק שרבי נחמן מבאר יכול לשפוך לנו אור על אותו פרק ונושא המדובר בו, ובפרט שרבנו אומר על התורה שלו "כל התורה שלי כולה הקדמות", ועוד אמר "כל תורה ומאמר שאומר יכולין לילך ולעבור בו כל תנ"ך ותורה שבע"פ". דברי רבנו הם בבחי' 'רוח אלוקים מרחפת על פני המים'. התורה של רבנו שרויה עליה "רוח אלוקים", אשר כל מי שטועם מתורתו יכול לראות איך רבנו מדבר אליו ומייעץ לו דרך התורה שלומד על כל מה שנעשה עימו, ובפרט בעבודת ה'. רוח אלוקים זאת היא מעיין אין סופי, נחל נובע מקור חכמה, אשר רואים בחוש שכל מי שזוכה לעיין בדברי רבינו מתעוררים אצלו חידושים וביאורים נפלאים.

בהקשר זה, כותב רבי נתן בליקוטי מוהר"ן תנינא ק"ה, דברים שאמר רבינו לאחד מתלמידיו: "שמעתי מאחד שהזהיר אותנו, שישתדל לעיין בתורתו, ויראה לחדש

1. בבלי עבודה זרה יט, ב.

בתורה איזה דבר וכאשר הזהיר על זה לכמה וכמה מאנשיו. ואמר לו: אם תזכה לכוון תוכן כוונתי - מה טוב, ואפילו אם לא תוכל לכוון כוונתי - אעפ"כ טוב מאד שזוכין לחדש איזה דבר בתורה, כי הוא תיקון גדול להרהורים, כי כל ההרהורים באים ע"י כח המדמה, וע"י שמחדשין איזה דבר בתורה שזהו בח' מדמה מילתא למילתא, ע"י זה מתקן פגם ההרהורים שבאין ע"י כח המדמה...".

כנראה, ע"פ דברים אלו כתב רבי נתן את ספרו "ליקוטי הלכות" על השו"ע המיוסד על תורותיו של רבי נחמן. בהמשך לכך, רבי נחמן מטשערין, תלמיד רבי נתן, כתב את ספרו "יקרא דשבתא", שגם הוא חוזר על כל תורותיו של רבי נחמן בלבוש חדש - לבוש של שבת. כמו כן, נכתבו ספרים נוספים מסוג זה, אשר מראה כיצד נושא מסויים עולה מתורתו של רבי נחמן לכל אורכה ורוחבה.

ואמנם, אלו צדיקים גדולים, שאנחנו רחוקים מאוד מאוד מקרסולי רגליהם, עם כל זה צריכים אנו ללכת בעקבותיהם, מתוך ידיעתנו בכוחו של הצדיק "שהוריד את עצמו לכל המקומות שנמצאים שם פושעי ישראל, על מנת להעלותם מבור תחתיות" (כמבואר מהמעשה בבן המלך שחשב שהוא תרנגול הודו).

על יסוד דרך זאת, זכיתי, ברחמי ה' המרובים ובזכות אבות ותפילותיהם של הצדיקים, ובפרט תפילותיו של רבינו, שהיה מתפלל על כל הנשמות ששומעות ועתידות לשמוע את תורתו (עיין ליקוטי מוהר"ן תורה יט), והלכתי מתורה לתורה לפי סדר התורות בליקוטי מוהר"ן, תוך כדי התבוננות בפרשת השבוע או הזמן בו אנו נמצאים, כגון חג סוכות או פורים וכדו'. כלומר: לתורה א' בליקוטי מוהר"ן כתבתי ביאור המתייחס לפסוקים מפרשת בראשית. על תורה ב' בליקוטי מוהר"ן כתבתי ביאור המתייחס לפסוקים מתוך פרשת נח, וכן על זה הדרך. בדרך לימודי וכתבתי אורו עיני לראות פלאות תורתו של רבי נחמן - איך תורת רבינו מאירה לי בכל פעם מחדש את פרשת השבוע או הזמן בו אנו נמצאים, ביאורים נפלאים ומתוקים היוצאים מהנחל הנובע של דברי רבינו. ממש "דבר בעתו מה טוב" (משלי טו, כג).² וכשם שזכיתי להתבונן כן יתבוננו רבים "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

2. עם זאת, צריך אני להודיע שבדברי הם רק בדרך הצעה בעלמא לפני הלומדים, כי אין אני ת"ח הראוי לכתוב דברים באופן של אמירה. בהתאם לכך, דברי אינם אלא על דרך העבודה הפשוטה, שצריך כל יהודי לעשות עם נפשו. עבודת הנפש המוטלת על כל יהודי הינה אחד מהדברים העיקרים שהביאה תורת החסידות לעולם, וכן רבינו מביא לנו עצות מעשיות לעבודת הנפש והגוף, לאחר שדלה דיבוריו מהעולמות העליונים שקצר שכלנו להשיגם. ואולי יש שעיקר ההתחזקות שיכולים לקבל מחיבור זה אינה מתוך הדברים לכשעצמם, אלא העיקר היא ההתחזקות - שכל יהודי ידע שכשמתבונן בדברי רבינו, אפילו יהודי פשוט שאינו ת"ח יכול לקבל ולראות נפלאות וחידושים שיתחדשו לו מתוך המעין הנובע ולא פוסק, וכל טועמיה חיים זכו.

ובחתימת ההקדמה אשוב ואכפול דברי הרב קוק בגלל חשיבותם - שצריך זהירות, שכל חידוש יהיה "כדרכה של תורה בכל אופניה, ובלבד שיהיה על פי דרך ה' המתאים עם יושר השכל והמוסר הטוב" (אורות התורה ט, ה).
לאחר אקדמות מילין מעטות אלו, נביא את תורה ו' בליקוטי מוהר"ן, אשר עוסקת בדרכי התשובה.

כיון שלפי סדר הפרשיות פרשת תולדות היא הפרשה השישית מתחילת החומש, ע"כ קישרתי כל דברי רבינו עם פרשה זו, ובס"ד גם רבינו בעצמו מביא פסוק מפרשת תולדות, וכתבתי לי פסוק זה לסימן לסיעתא דשמיא' על הקשר בין הפרשה לדברי רבינו בתורה זו - 'ויעקב איש תם יושב אוהלים' (בראשית כה, כז).

עוד ליקטתי מתוך הספר 'יקרא דשבתא' על תורה זו את האור שמאירה תורה זו על שבת קודש. על החידושים שנכתבו לפרשת תולדות הוספתי תפילה שכתבתי בעזרת הי"ת, לקיים דברי רבינו שאמר "לעשות מן התורות תפילות", כך שעכשיו מאירה לנו תורת רבינו באור של פרשת תולדות, אור של שבת קודש ואור של תפילה.

תורה ו: לשון רבינו זכרו לברכה:

וַיֹּאמֶר יי אֵל מִשֶׁה קָרָא אֶת הַיּוֹשֵׁעַ וְכו': (דברים לא)

א כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום, כי מי שרודף אחר הכבוד אינו זוכה לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו (משלי כה): כבוד מלכים חקר דבר. והפל חוקרים אחריו ושואלים: מי הוא זה ואיזהו, שחולקים לו כבוד הזה. וחולקים עליו, שאומרים שאינו ראוי לכבוד הזה. אבל מי שבורח מן הכבוד, שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום אזי הוא זוכה לכבוד אלקים, ואז אין בני-אדם חוקרים על כבודו, אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר (שם): כבוד אלהים הסתר דבר. כי אסור לחקר על הכבוד הזה:

"ויגדלו הנערים והיה עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים"

הרודף אחר הכבוד - זה היה עשו שרדף אחר הכבוד. עשיו היה 'איש יודע ציד', ופירש רש"י: 'לצוד ולרמות את אביו בפיו. שהיה שואלו: אבא, איך מעשרים את המלח ואת התבן? כסבור אביו שהוא מדקדק במצוות', שביקש להתכבד בפני אביו כמי שהוא צדיק ומדקדק במצוות. כמו כן, רדף עשיו לקבל את הכבוד של

המלוכה, שתלויה בברכת יצחק "הוה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אימך". עד כדי כך היה רודף אחר הכבוד, שרצה להרוג את אחיו על שקיבל במקומו את הכבוד של ברכה זו.

יעקב לעומתו, היה **בורח מן הכבוד**, שהרי נאמר עליו שהיה 'איש תם יושב אוהלים'. רש"י מסביר כי מי שאינו חריף לרמות נקרא "תם". יעקב אינו מבקש לרמות אחרים ולהתכבד במה שאין בו. הביטוי "יושב אוהלים" רומז על מידת הענווה, שאין הוא מחפש את הכבוד הנמצא בחוץ, אלא יושב תמיד ספון בתוך בית המדרש. גם הברכה שקיבל, "הוה גביר לאחיך", קיבלה כאנוס ע"פ הדיבור של רבקה, כמובא במדרש רבה על הפסוק: "וילך ויקח ויבא לאימו" - "אנוס כפוף ובוכה".

כנזכר בהקדמה, 'יקרא דשבתא' הוא ספר מופלא שכתב הגאון הצדיק רבי נחמן מטשערין, תלמיד רבי נתן. הספר כולו הולך תורה אחר תורה בליקוטי מוהר"ן, ומלביש את תוכן התורה "בלבוש של שבת". דהיינו, שמביא הקבלות למובא בדברי רבינו מתוכנו הנגלה והפנימי של שבת קודש. נביא בעז"ה מקצת דבריו, כדי להטעים את הקוראים מספר נפלא וקדוש זה שכולו 'עונג שבת'.

יקרא דשבתא

רז"ל הזהירו הרבה על כבוד שבת... והכבוד הזה הוא בחי' כבוד אלקים הסתר דבר שזה בחי' איה מקום כבודו שאומרים במוסף שבת וארז"ל מתן שכרה לא עבידא לגלויי וכו'.

ב ואי אפשר לזכות לכבוד הזה אלא על ידי תשובה. ועקר התשובה -
קשישמע בזיונו ידם וישתק, כי לית כבוד בלא כ"ף, והכ"ף הוא כתר,
בחינת אהיה, בחינת תשובה.

כי אהיה דא אנא זמין למהוי, היינו קדם התשובה עדין אין לו הויה, כאלו
עדין לא נתהוה בעולם, כי טוב לו שלא נברא משנברא, וכשבא לטהר את
עצמו ולעשות תשובה, אז הוא בבחינת אהיה, היינו שיהיה לו הויה בעולם,
היינו אנא זמין למהוי.

וזה בחינת כתר, כי כתר לשון המתנה, בחינת תשובה, כמו שאמרו חכמינו
זכרונם לברכה (יומא לח: לט.): הבא לטהר מסייעין לו. משל לאחד, שבא
לקנות אפרסמון. אומרים לו: המתן וכו'. וזה בחינת כתר, כמו שכתוב

(איוב לו): פֶּתַר לִי זַעִיר וְאַחֻזָּךְ. אֲבָל קִדְּם הַתְּשׁוּבָה אֲזִי בַּחֲיִינָת אֱהִיָּה בְּהַסְתַּרְת פָּנִים מִמֶּנּוּ, כִּי עֲדִין לֹא הִכִּין אֶת עַצְמוֹ לְמַהְוֵי בְּעוֹלָם, וְהַסְתַּרְת פְּנֵי אֱהִיָּה גִימְטְרִיא דָם, (פרוש, כי אַחֻזִי שֵׁם אֱהִיָּה הוּא בְּגִימְטְרִיא דָם, כְּמוֹכָא. הֵינּוּ כְּשֹׁבוֹתֵבִין הַשֵּׁם בְּאַחֻזִים, דְּהֵינּוּ אַ אַהֵי אֱהִיָּה, שְׁחֻזְרִין בְּכָל פֶּעַם לְאַחֹר, הוּא בְּגִימְטְרִיא דָם. וְהוּוּ בַּחֲיִינָת הַחֻזְרָת וְהַסְתַּרְת פְּנֵי אֱהִיָּה שְׁעוֹלָה דָם):

הֵינּוּ שְׁפִיכוֹת־דָּמִים וּבִזְיוֹנוֹת, עַל־שֵׁם וּבּוֹזֵי יִקְלוּ (שְׁמוֹאֵל א, ב). כִּי עֲדִין הָדָם שְׁבַחְלָל הַשְּׁמָאֵלִי שְׁבַלְב, שְׁשֵׁם מְדוֹר הַיִּצָּר הָרַע, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (קֹהֶלֶת י): וְלֵב כָּסִיל לְשִׁמְאָלוֹ. עֲדִין הוּא בְּתַקָּף וְעוֹ, וּבְשִׁבִיל זֶה בְּאִין עָלְיוֹ בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת־דָּמִים, כִּי זֶה בַּחֲיִינָת הַסְתַּרְת וְהַחֻזְרָת פְּנֵי אֱקִי"ה, גִּימְטְרִיא דָם.

וְתִקּוֹן לָזֶה - שְׁיִהְיֶה דָם לְדָם, שְׁיִהְיֶה מִן הַשּׁוֹמְעִים חֲרַפְתָּם וְאִינָם מְשִׁיבִים, וְלֹא יִדְקַדֵּק עַל בִּזְיוֹן כְּבוֹדוֹ. וּכְשִׁמְקִים דָם לְה', אֲזִי הַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְפִיל לוֹ חֲלָלִים חֲלָלִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים לו): דּוֹם לֵה' וְהַתְּחַלְלֵל לוֹ, וְהוּא יִפִּיל לָךְ חֲלָלִים (כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָה, גִּטִין ז), הֵינּוּ: וְלֵבִי חָלַל בְּקִרְבִּי (תְּהִלִּים קט), הֵינּוּ עַל־יְדִי־זֶה נִתְמַעֵט הָדָם שְׁבַחְלָל הַשְּׁמָאֵלִי, וְזֶה בַּחֲיִינָת זְבִיחַת הַיִּצָּר הָרַע, וְעַל־יְדִי־זֶה זֹכָה לְכְבוֹד אֱלֹקֵי, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (שֵׁם ג): זֹבַח תּוֹדָה יִכְבְּדֶנְנִי. וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (סְנֵהדְרִין מִג): עַל זְבִיחַת הַיִּצָּר הָרַע:

"ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה"

"ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך"

ע"פ דברי רבינו "שאי אפשר לזכות לכבוד הזה אלא על ידי תשובה", נבאר: יצחק קודם שבא לברך את עשיו ולהעניק לו את ברכתו, שהיא כבוד אלוקי של "הוי גביר לאחיד", אמר לעשיו "שאי נא כליך". "שאי הינה לשון התרוממות. הֵינּוּ, שתתרום ותרומם גם את כל כליך, שהם כחות הנפש הגנוזים בדך, ותעשה תשובה קודם שאתה מקבל את הברכה. לשם כך עליך להפוך את הָדָם של הָאָדָם לְדָם, כפי שביאר רבינו. אבל באמת עשיו לא עשה כן, אלא אדרבה "צעק צעקה גדולה ומרה" על הכבוד שברח ממנו, ואמר "אהרגה את יעקב אחי", שזה רתיחת הדמים!

לעומת זאת, רבקה אמרה ליעקב: "שמעתי את אביך מדבר אל עשיו" - "לאמר". כלומר, שאמר לו לעשות תשובה, וע"כ אמרה ליעקב גם היא שיעשה תשובה.

והתשובה שעשה יעקב באה לידי ביטוי בכך שאמר על עצמו "אנכי עשוי בכורד". היינו, יעקב לא תפס מעצמו מאומה, לא החשיב את מעלותיו הרוחניות וכל מצוותיו ושקידתו העצומה, ובאותו רגע עשה חשבון נפש והחזיק עצמו לרשע כ"כ כעשוי, ואמר: "אנכי עשוי". עם זאת, יצחק אבינו לא הסתפק בכך שיעקב אומר זאת על עצמו, כי מדרגת התשובה שצריך להגיע, ע"פ דברי רבינו, היא "שישמע בזיונו ידום וישתוק". היינו, לא שהוא יגיד על עצמו, אלא שאחרים יגידו עליו שהוא רשע, ואף על פי כן יקבל וישתוק. לכן, כביכול, ניסה יצחק את יעקב, ואמר לו "אתה זה בני עשוי" (לא כשאלה, אלא כאמירה שכך האמת!), ויעקב קיבל בזיונו ושתק ולא דחה את קבלת הביזיון, כמו שנאמר - "ויאמר: אני".

הניסיון שהיה ליעקב כאן הוא, שהיה יכול לחשוב על עצמו שהוא צדיק, ולכן אינו זקוק לברכה. אולם, דווקא בזכות שעשה תשובה, ואמר על עצמו "אנכי עשוי", שידע שאין לו כח בלתי אם יקבל את ברכת ה' מיצחק, וכמו שאמרו רז"ל על מלחמתו של כל אדם עם היצה"ר, שלולא שה' עוזרו לאדם - אינו יכול לו (ליצה"ר).

יקרא דשבתא

וזה שמובא בכתבי האריז"ל ששבת אותיות בשת, כי צריכין לישב סמוך לשבת איזה שעה בבושה גדולה ולהתבייש בעצמו לפני השבת הינו כנ"ל. כי קדושת שבת הוא בחי' אהיה, בחי' תשובה, והסתרת פני אהיה גמטריא דם בחי' בושה ושפיכות דמים. ע"כ צריכין להמשיך עליו קדושת שבת ע"י הבושה דייקא, והבושה הוא בחי' אזיל סומקא ואתי חוורא.

ג וְצָרִיד לְאַחַז תְּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה, כִּי מִי יֹאמֶר זְכִיתִי לְבִי, טְהֵרַתִּי מִחֲטָאתִי (משלי כ). כִּי בְּשָׁעָה שְׁאָדָם אֹמֵר: חֲטָאתִי, עֲוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי - אֶפְלוּ זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְמֵר בְּבֵר־לִבִּי, בְּלִי פְּנִיָּה. (וְזֶהוּ: מִי יֹאמֶר זְכִיתִי לְבִי, טְהֵרַתִּי מִחֲטָאתִי. הֵינֵנוּ מִי יוֹכֵל לִזְמֵר שְׁלֵבוֹ זָד וְטְהוֹר מִפְּנִיּוֹת, אֶפְלוּ בְּשָׁעָה שְׁאֹמֵר: חֲטָאתִי וְכוּ'. וְזֶהוּ: מִי יֹאמֶר וְכוּ' טְהֵרַתִּי מִחֲטָאתִי. הֵינֵנוּ שִׁיְהִיָּה טְהוֹר מִן הַחֲטָאתִי, עֲוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי" שְׁאֹמֵר, כִּי גַם אֲז אֵינוּ זָד וְטְהוֹר בְּלִי פְּנִיּוֹת כַּנ"ל). נִמְצָא, שְׁצָרִיד לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, הֵינֵנוּ עַל "חֲטָאתִי, עֲוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי" שְׁאֹמֵר, כִּי עָלִיו נֶאֱמַר (ישעיה כט): בְּשִׁפְתָיו כְּבֹדוֹנִי. כִּי עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה זֹכָה לְכְבוֹד ה'. וְלִבּוֹ רַחֵק מִמְּנִי.

וְאִפְלוּ אִם יוֹדַע אָדָם בְּעֵצָמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲף־עַל־פִּי־כֹן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הִרְאִישׁוֹנָה, כִּי מִתְחִלָּה, כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, עָשָׂה לְפִי הַשְּׁגָתוֹ, וְאַחֲר־כֵּן בּוֹדָאִי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, בּוֹדָאִי הוּא מִכִּיר וּמְשִׁיג יוֹתֵר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. נִמְצָא, לְפִי הַשְּׁגָתוֹ שֶׁמְשִׁיג עֲכָשׁוּ, בּוֹדָאִי הַשְּׁגָתוֹ הִרְאִישׁוֹנָה הוּא בְּבַחֲיִנַת גְּשָׁמִיּוֹת, נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשְּׁגָתוֹ הִרְאִישׁוֹנָה, עַל שֶׁהִתְגַּשֵּׁם אֶת רוּמְמוֹת אֱלֹקוֹתוֹ.

זוֹה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁיְהִיָּה כְּלוֹ שַׁבָּת, הֵינּוּ כְּלוֹ תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל'): וְשַׁבַּת עַד ה' אֱלֹקֶיךָ. כִּי עָקֵר עוֹלָם הַבָּא הוּא הַשְּׁגָת אֱלֹקוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמִיָּה ל"א): וַיִּדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנִם וְעַד גְּדוּלָם. נִמְצָא, בְּכָל עַת שִׁישִׁיגוּ הַשְּׁגָה יִתְרָה, אֲזִי יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַשְּׁגָה הִרְאִישׁוֹנָה.

זוֹה שְׁאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (שֵׁם בְּסִנְהֵדְרִין): כָּל הַזּוֹבַח אֶת יִצְרוֹ - הֵינּוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת: וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי, בְּחִינַת דָּם לֵה', בְּחִינַת אִקִּי"ה, בְּחִינַת כְּתָר, בְּחִינַת כְּבוֹד, כְּנֻזְכָר לְעִיל, וּמִתְנַדָּה עָלָיו - הֵינּוּ שֶׁמִּתְנַדָּה עַל זְבִיחַת יִצְרוֹ, הֵינּוּ שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָתוֹ וְהַשְּׁגָתוֹ הִרְאִישׁוֹנָה, כְּאֵלּוֹ כְּבֹדוֹ לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת. כִּי תְּשׁוּבָה הִרְאִישׁוֹנָה - בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם־הַזֶּה, וְאַחֲרֵי־הַתְּשׁוּבָה, שְׁזוּכָה לְהַשְּׁגָה יִתְרָה וּמִכִּיר בְּיוֹתֵר אֶת רוּמְמוֹת אֱלֹקוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָתוֹ - זֹאת הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם הַבָּא.

זוֹה שְׁאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (פִּסְחִים ג'): אִזְרָא יִקְרוֹת וְקִפְאוֹן (זְכוּרִיָּה י"ד) - אִזְרָא שֶׁהוּא יִקְרָ בְּעוֹלָם הַזֶּה יְהִיָּה קִפְאוֹ וְקָל לְעוֹלָם הַבָּא. נִמְצָא, בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּשִׁזְכּוֹ לְהַשְּׁגָה יִתְרָה בְּאֱלֹקוֹתוֹ, בּוֹדָאִי יִתְחַרְטוּ וַיַּעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַשְּׁגָת עוֹלָם הַזֶּה, כִּי הַשְּׁגָת עוֹלָם הַזֶּה בְּבַחֲיִנַת גְּשָׁם נִגְדַת הַשְּׁגָת עוֹלָם הַבָּא, זוֹה כְּאֵלּוֹ כְּבֹדוֹ לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, כִּי זְבִיחַת הַיִּצָּר הִיא תְּשׁוּבָה הִרְאִישׁוֹנָה, הוּא בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה, וְהוֹדִיו עַל זְבִיחַת הַיִּצָּר, הֵינּוּ תְּשׁוּבָה שְׁנִיָּה, הִיא בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַכְּבוֹד הִרְאִישׁוֹן נַעֲשֶׂה קִפְאוֹ וְקָל נִגְדַת הַכְּבוֹד הַשְּׁנִי.

זוֹה שְׁאֵמְרֵי הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא (תְּהִלִּים ג'): אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהַחֲרַשְׁתִּי דְמִיתָ הָיִיתָ אֶהְיָ כְּמוֹךָ. כִּי הָאָדָם עַל־יְדֵי שְׁמַחְרִישׁ, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אִקִּי"ה כַּנִּל, אֲבָל הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, מֵה שְׁמַחְרִישׁ לְאָדָם, אִין זֶה בְּשִׁבִיל אִקִּי"ה, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי זֶה אִין שִׁיךְ אֲצֵל הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, אִין זֶה אֵלָּא כְּדִי שִׁיקְבְּלוּ

עֲנֵשׁם בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׂאֵז מְסַדְרִין לְעֵינָיו עֲוֹנוֹתָיו, וְיִזְכִּיחַ אוֹתוֹ עַל פְּנָיו, וְזֶה:
אוֹכִיחַךְ וְאֶעְרְכֶךָ לְעֵינֶיךָ:

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת"

האחיזה תמיד במדת התשובה - זו היתה דרכו של יעקב, שאמר על עצמו "מי יאמר זיכיתי לבי טהרתי מחטאתי", כמ"ש "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", ופירש רש"י: "שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטאי". יעקב אבינו תמיד היה בעבודת התשובה, ובדק עצמו מכל סיג ושמץ עוון, ובוודאי בכל פעם שהיה זוכה למדרגה חדשה וגבוהה בעבודת ה', היה עושה תשובה על התשובה שעשה במדרגה התחתונה. זו משמעות אמירתו של יעקב "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת" - שכל פעם שאתה משפיע אלי חסד להגיע למדרגה חדשה, אני מרגיש כמה אני קטן וחסר, וצריך לעשות תשובה על קטנותי ועל חיסורי בעבודתך.

יקרא דשבתא

ועיקר שלימות התשובה הוא בבחי' תשובה על תשובה, וע"כ נקרא קדושת שבת. שבת שבתון בפרשת כי תבא ובפ' ויקהל ובפ' אמור. כי שבת הוא בחי' תשובה ותשובה על תשובה... וזה בחי' קדושת ליל שבת שנקרא שבת סתם וקדושת יום השבת שהוא בחי' השבת דלעילא, כמבואר בזוה"ק... וע"כ צריכין לטבול ביום השבת בבוקר וכו' היינו כנ"ל כי קדושת היום של שבת הוא בחי' תשובה על תשובה, כי בליל שבת מקבלין המוחין הק' כמבואר בכתבי האריז"ל, אך ביום השבת זוכין למוחין גבוהים ביותר. וצרכין לעשות תשובה על ההשגה הראשונה. וע"כ צריכין לטבול שנית, כי מקוה הוא בחי' אהיה בחי' תשובה.

ד וּכְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, צָרִיךְ לְהִיזֵת בְּקִי בְּהַלְכָה, וְצָרִיךְ לְהִיזֵת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוֹת, הֵינּוּ בְּקִי בְּרִצּוֹא, בְּקִי בְּשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: זָכָא מֵאֵן דְּעִיל וְנִפְק (זוהר ויקהל ר"ג: האזינו רצב.).

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים קלט): אִם אָפֶסֶק שְׁמַיִם שָׁם אָתָּה, בְּחִינַת עֵיל, בְּחִינַת בְּקִי בְּרִצּוֹא. וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד - בְּחִינַת וְנִפְק, בְּחִינַת בְּקִי בְּשׁוּב. וְזֶה (שיר-השירים ו): אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי. אֲנִי לְדוֹדִי - זֶה בְּחִינַת עֵיל, וְדוֹדִי לִי - זֶה בְּחִינַת וְנִפְק. (וְזֶה סוּד כְּוִנַת אֱלוֹל), וְזֶה עֵקֶר כְּבוֹדוֹ.

וְזֶה (ישעיה נח): וְכַבְּדְתוּ מַעֲשׂוֹת דְרָכָיָד. דְרָכָיָד - לְשׁוֹן רַבִּים, הֵינּוּ עֵל וְנִפְק. וּכְשֵׁיִש לֹ אֱלוֹ הַשְּׁנֵי בְקִיאוֹת הַנִּל, אָזִי הוּא הוֹלֵךְ בְּדְרָכֵי הַתְּשׁוּבָה וְזוֹכָה לְכְבוֹד ה', כְּמוֹ שְׂכָתוֹב: וְכַבְּדְתוּ מַעֲשׂוֹת דְרָכָיָד. הֵינּוּ שְׂזוֹכָה לְכָתֵר, כִּי לִית כְּבוֹד בְּלֹא כָף, וְאִז יִמִּין ה' פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ. (וְזֶה סוּד כְּנֻת אֱלוֹל):

"ויעקב איש תם ישב אהלים"

יעקב אבינו היה "יושב אוהלים", שלמד היטב ע"מ להיות בקי בהלכה. בפרט קודם צאתו לחרן, מקומו של לבן הרשע, למד בישיבת "שם ועבר" בהתמדה גדולה, בלי לשכב ארבע עשרה שנה (רש"י כח, יא), כדי להיות בקי בהלכה. בקי בהלכה - כפשוטו, וגם להיות בקי - בהליכה בדרכי התשובה. כפי שביאר רבינו, שצריך לדעת איך להתהלך ברצוא ושוב.

בקיאותו 'ברצוא' מתבטאת בכך שיעקב אבינו, כשראה את עצמו רץ מעלה מעלה ונמצא במעלה נשגבה מלא בכל טוב - במשפחה מפוארת וממון רב וכו', התבונן והודה לה' על כל שפעת הטובה שבאה לו מאיתו יתברך, וחש בקרבו הודאה עצומה להשי"ת על המדריגה הרוחנית והגשמית לה זכה, ובשיאה אמר "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת", וכפי שהסביר בעל התניא, (אגרת הקודש ב') שאמר לה': ככל שאתה ה' מגדל ומרומם אותי ומשפיע עלי חסדים, אני מרגיש שאני קטן - "קטונתי".

הביטוי לכך שהיה יעקב בקי 'בשוב' הוא שכאשר ראה עצמו בשאול תחתית וחשב מחשבות שמא חטאתי לה' ואני מרוחק ממנו בעוונותי, וכמובא ברש"י שאמר יעקב: "שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא", אעפ"כ לא התייאש, וידע שה' נמצא איתו. כך אנו למדים מתפילתו: "אלוקי אבני אברהם ואלוקי אבני יצחק ה' האומר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך". יעקב יודע שה' נמצא עמו בזכות אבותיו ובזכות הבטחת ה' לו.

על שם בקיאותו בשתי בחינות אלה נקרא יעקב "יושב אוהלים" - שני אוהלים. עוד יש לומר עפ"י מדרש חז"ל - 'אהליהם של שם ועבר', ע"ד הרמז: שם - זה בחי' אס' אסק שמים שם אתה. עבר - זה בחי' 'ואציעה שאול הנד', שאף אס' עבר עבירה - יודע שה' עמו.

יקרא דשבתא

וצריכין להיות בקי בדרכי התשובה בשני בקיאות בחי' בקי ברצוא בקי בשוב
 שזה בחי' אם אסק שמים שם אתה. ואציעה שאול הנך. וזה ג"כ בחי' קדושת ליל
 שבת וקדושת יום שבת. כי קדושת ליל שבת הוא בחי' בקי בשוב שזה בחי'
 ואציעה שאול הנך כי אז סמוך עדיין לימי החול שאז זמן התגברות הסט"א ר"ל.
 ועכשיו צריכין ליכנס לקדושה גדולה כזו שהוא קדושת שבת והרשעים עולין אז
 ממש מן השאול כשארז"ל ונתגלה כי קדושת שבת גדול עד שמאיר גם למדרגות
 נמוכות כאלה ומעלה אותם משאול תחתיות... וקדושת יום השבת הוא בחי' בקי
 בעיל בחי' אם אסק שמים שם אתה כי אעפ"י שגם קדושת הלילה של שבת
 גבוהה ונפלאה מאד מאד. אעפ"י כ' אין להסתפק בזה רק צריכין לעשות תשובה
 על תשובה ולעלות למדרגות גבוהות יותר ויותר.

ה ועל ידי הדמימה והשתיקה נעשה בחינת חיריק, כמובא בתקונים
 (בהקדמה דף ז.): ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר (שמות כד), דא
 חיריק. וזה בחינת (ישעיה סו): והארץ הדם רגלי - הדם זה בחינת דמימה.
 וזה בחינת נקדה התחתונה של תמונת א.

ונקדה העליונה שעל האלף זה בחינת פתר, בחינת (יחזקאל א): וממעל
 לרקיע אשר על ראשם אבן ספיר דמות כסא, דמתכסיא לעלא מוא"ו
 שבאל"ף, דמתקריא רקיע (שם בתיקונים). והנקדה היא כסא דמתכסיא,
 כמו שאמרו (חגיגה יג.): במפלא ממוך אל תדרש, ובמבסה ממוך אל
 תחקר. וזה בחינת: כבוד אלקים הסתר דבר, בחינת פתר.

והוא"ו שבתוך האלף הוא רקיע, שמים, אש ומים, בחינת הבושה,
 שנשתנה פניו לכמה גוונים. וזה בחינת רקיע, כלליות הגוונים, ונעשה על ידי
 זה אדם לשבת על הכסא, כמו שכתוב (שם ביחזקאל): ודמות כמראה
 אדם עליו מלמעלה. כי לית אדם בלא אל"ף (שם).

וזה אותיות אדם. אל"ף דם, היינו על ידי דם לה' נעשה אל"ף, ונעשה אדם
 לשבת על הכסא, כי הוא"ו שבתוך האלף הוא רקיע, כלליות הגוונים, היינו
 הבושה כנ"ל, והנקדה התחתונה היא השתיקה והדמימה, כמו שכתוב:
 והארץ הדם רגלי. וזה בחינת חיריק, בחינת: ותחת רגליו. והנקדה העליונה
 הוא כסא דמתכסיא, בחינת תשובה, בחינת: כבוד אלקים הסתר דבר,

בְּחֵינֶת: בְּמִכְסָה מִמָּדָּ אֶל תַּחְקֹר, בְּחֵינֶת: וּמִמַּעַל לְרַקִּיעַ דְּמוֹת כֶּסֶא וְכו'.
וְנִעֲשֶׂה אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכֶּסֶא, בְּחֵינֶת: כְּמֵרְאָה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה.

וְאִזְ נִעֲשֶׂה יְחִוּד בֵּין חֲמָה לְלִבָּנָה, שֶׁהַשְּׁמֵשׁ מֵאִיר לְלִבָּנָה, וְנִעֲשֶׂה יְחִוּד בֵּין
מִשָּׁה וִיהוֹשֻׁעַ, כִּי פָנָי מִשָּׁה כְּפָנָי חֲמָה (ב"ב עה.), וְדָא נִקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה,
בְּחֵינֶת כֶּסֶא, בְּחֵינֶת מִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תהלים פט): וְכִסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי,
בְּחֵינֶת: וּמִמַּעַל לְרַקִּיעַ דְּמוֹת כֶּסֶא. וְהִנֵּקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא יְהוֹשֻׁעַ, בְּחֵינֶת
לִבָּנָה, בְּחֵינֶת: וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנֵּת - דָּא לִבָּנָה, וְהוּא "וּ שְׁבַתּוּדָה הָאֶלְפִי
הוּא הָרַקִּיעַ, הוּא בְּחֵינֶת הָאֵהָל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שמות לג): וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון לֹא
יָמִישׁ מִתּוֹדָה הָאֵהָל. וְאֵהָל הוּא רַקִּיעַ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (ישעיה מ): וַיִּמְתַּחֵם
כְּאֵהָל לְשֶׁבֶת, וְכַתִּיב (תהלים קד): נוֹטָה שָׁמַיִם כִּי־רִיעָה, וְזֶה (שמות כו):
רִיעוֹת הָאֵהָל.

וְכִסְאָה הָעֲלִיּוֹן, הֵינֵנוּ נִקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, נְחַלְקָתָה לְשֵׁלֶשׁ טַפְזִין, כִּי תְשׁוּבָה צָרִיד
לְהֵיזוֹת בְּשֵׁלֶשָׁה תַנְאִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (ישעיה ו): פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו, וּבְאָזְנוֹ
יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ יִבִּין וְשָׁב. וְאֵלוֹ הַשְּׁלֵשׁ בְּחֵינֹות הֵם נִקְדָּת סְגוּ"ל, וְסְגוּל דָּא
חֲמָה (תיקונים בהקדמה דף ז:), הֵינֵנוּ: פָּנָי מִשָּׁה כְּפָנָי חֲמָה:

"אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע"

בחי "אדם לשבת על הכסא" זו בחי' דמות יעקב אשר חקוקה בכסא הכבוד (ב"ר
נ, ג). לכך זכה יעקב ע"י עבודת התשובה שעשה, שהייתה כרוכה בבושה גדולה
שהלך לאביו יצחק לקבל ברכה, וכולו מלא בושה, כמו שאמר לאימו "והייתי
בעיניו כמתעתע". (ויש להעיר שאמו לא הבטיחה לו שלא יקללו אביו יצחק, אלא
רק אמרה לו שהקללה תהיה עליה) ובודאי בושה זו גרמה לו לחשוב שבזיון זה
מגיע לו בעבור חטאיו.

וְזֶה פְּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בְּרַב תַּנְה: זְמַנָּא תְּדָא הוּא אֲזַלִּין בְּמִדְבָּרָא, וְחִזְיִין
הֵי אֲזוּי דְשִׁמְיֹון גְּדַפְיָהּ מִשְׁמִינְהוּ, וְקָא נִגְדִי נְחַלִּי דְמִשְׁחָא מִתּוֹתִיהוּ.
וְאִמְיָנָא לְהוּ: אֵית לִי מְנִיכּוֹ חֲלָקָא לְעֵלְמָא דְאֲתִי. תְּדָא דְלִיָּא לִי אִטְמָא,
וְתְדָא דְלִיָּא לִי גְדַפָּא. כִּי אֲתֵאִי לְקַמָּה דְרַבִּי אֲלֵעֶזֶר, אָמַר לִי: עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל
לְתַן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין:

שְׁהֵלֶךְ לְחַקֵּר בַּמִּדָּה הַטּוֹבָה שֶׁל עֲנוּהוּ, שְׁאֵדָם מְשִׁים עֲצָמוֹ כַּמְדַּבֵּר לְדוֹשׁ(ו),
שֶׁהַכֵּל דְּשִׁין עָלָיו. וְרָאָה חֲכָמִים, וְזֶה בְּחִינַת אֲזוּי, כִּמּוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
זְכוּנָם לְבִרְכָה (ברכות נו). הַרְוָאָה אֲזוּ בַחֲלוּם, יִצְפָּה לְחֲכָמָה.

דְּשִׁמְיֻטָן גְּדַפְיָהוּ - פֶּרֶשׁ רִשְׁבִּ"ם: נּוּצוּת. זֶה בְּחִינַת מַחֲלָקֶת וּבִזְיוּנוֹת, כִּמּוֹ
שְׁכַתּוֹב (דברים כה): כִּי יִנְצוּ אֲנָשִׁים. וְשׁוֹמְעִים חֲרַפְתָּן וְאִינָם מְשִׁיבִים, וְעַל-
שֵׁם הַשְּׁתִיקָה נִקְרָאִים חֲכָמִים, כִּי סִיג לְחֲכָמָה - שְׁתִיקָה (אבות פרק ג).
(כִּי הַשְּׁתִיקָה הִיא בְּחִינַת כְּתָר*).

(*כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁתִיקָה זֹכִין לְהַשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּתָר כַּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת: סִיג לְחֲכָמָה שְׁתִיקָה סִיג דִּיקָא, זֶה
בְּחִינַת כְּתָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִיג וְגִדְר סָבִיב סָבִיב, שְׁמִסְבָּב וּמִכְתִּיר וּמַעֲטִיר אֶת הַחֲכָמָה. וְזֶה הַכְּתָר שֶׁהוּא בְּחִינַת
סִיג, נִעֲשֶׂה מִהַשְּׁתִיקָה כַּנ"ל. וְהוּוּ סִיג לְחֲכָמָה שְׁתִיקָה כַּנ"ל:)

וְזֶה לְשׁוֹן דְּשִׁמְיֻטָן, כִּמּוֹ שְׁכַתּוֹב (דברים טו): שְׁמוּט כָּל בַּעַל מִשָּׁה יְדוּ. הֵינּוּ
שְׁלֵא יִתְבַּע עַלְבוּנוּ.

וְזֶה פְרוּשׁ מִשְׁמַנְיָהוּ - מְלִשׁוֹן שְׁמַנְתָּ עֲבִית, (כְּלוֹמַר מַחֲמַת שְׁאוּחֲזִין עֲצָמָן
בְּבְחִינַת (דברים לב) שְׁמַנְתָּ עֲבִית), הֵינּוּ בְּשִׁבִיל זֶה שׁוֹמְעִין חֲרַפְתָּן וְאִינָם
מְשִׁיבִים, כִּי זֶה עוֹשִׂין בְּשִׁבִיל תְּשׁוּבָה עַל עֲוֹנוֹתָם, כִּמּוֹ שְׁכַתּוֹב (שם): וַיִּשְׁמַן
יְשׁוּרוּן (בְּחִינַת הַשְּׁמֵן לֵב וְכוּ', וְאֲזַנְיוֹ וְכוּ', פֶּן יִרְאָה וְכוּ', שֶׁהַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ
לְהִיזוֹת בְּשִׁלְשָׁה תַנְּאִים אֵלּוּ).

וְנִגְדִי נַחֲלִי דְמִשְׁחָא מִתְּחֻתֵיהוּ - הֵינּוּ עַל-יְדֵי הַשְּׁתִיקָה זֹכִין לְכַבּוֹד אֱלֹקִי,
שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמֵן, כִּמּוֹ שְׁכַתּוֹב (תהלים מה): אֶהְבֶּתָּ צֶדֶק וְתִשְׁנֵא רִשְׁעֵ
עַל-כֵּן מִשְׁחָךְ. וְזֶה בְּחִינַת (שם כד): מְלֶךְ הַכְּבוֹד.

וְאִמְיָנָא לְהוּ אִית לִי מְנִיכּוֹ חֲלָקָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי חֲדָא דְלֵיא לִי אִטְמָא - זֶה
בְּחִינַת: וְהָאֲרִץ הַדָּם רִגְלִי, בְּחִינַת נִקְדָּה הַתְּחַתּוּנָה כַּנ"ל. וְחֲדָא דְלֵיא לִי כִנְיָ
- זֶה בְּחִינַת כֶּסֶף, כִּמּוֹ שְׁכַתּוֹב (ישעיה ל): וְלֹא יִכְנֶנְךָ עוֹד מוֹרְיָךְ, זֶה בְּחִינַת
נִקְדָּה הַעֲלִיּוּנָה, הֵינּוּ שֶׁהָרָאוּ לְרַבָּה בַר בַּר חֲנָה, שְׁגָם הוּא זָכָה לְאֵלוּ
הַבְּחִינּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: עַתִּידִין יִשְׂרָאֵל לְתַן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין, כִּי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים
אָדָם, וְקִדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וַיִּשְׂרָאֵל כֵּלָא חַד, וַיִּשְׂרָאֵל, שְׁהֵם בְּחִינַת אָדָם,
יִשְׁבוּ עַל הַכֶּסֶף (ז), כִּמּוֹ שְׁכַתּוֹב: וְעַל הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם. וַיִּשְׂרָאֵל
יִתְּנוּ דִין לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, הֵינּוּ הֵם יִשְׁפְּטוּ בְּעֲצָמָן כָּל הַדִּינִין:

"ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש"

"יעבדוך עמים וישתחו לך לאמים"

מדת החכמים בעלי הענוה, אשר מסכימים לקבל על עצמם בזיונות עבור כפרה על עוונותיהם, זו מדת יעקב שקבל על עצמו בזיונות, כמ"ש "והייתי בעיניו כמתעתע". בשכר זה זכה יעקב לקבל את ברכתו של יצחק כמ"ש כ רבינו - **"וקא נגדי נחלי דמשחא מתותיהו - היינו על-ידי השתיקה זוכין לכבוד אלוקי שהוא בחינת שמן"** בחי' ברכת יצחק שהיא האצלת כבוד אלוקי המשול בשמן, כמ"ש רבינו. כבוד זה מתגלה במלכי ישראל, שהם שליחי ה' לגלות כבודו בארץ. הכבוד האלוקי שניכר במלך הוא מתנת אלוקים, וזוהי ברכת יצחק ליעקב כמ"ש **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש יעבדוך עמים וישתחו לך לאומים..."**. כלומר, יצחק בירך את יעקב שהאלוקים ייתן לו **"משמני הארץ"** - הוא הכבוד האלוקי.

זוּה פְּרוּשׁ (תהלים מז): **יְדַבֵּר עַמִּים תַּחֲתָנוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵנוּ, זֶה בְּחִינַת חִירִיק, נִקְדָּה הַתַּחֲתוֹנָה שֶׁל אֶלֶף, שֶׁהוּא בְּחִינַת: וְתַחַת רַגְלֵיו, בְּחִינַת: וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי. יִבְחַר לָנוּ אֵת נַחֲלָתָנוּ - זֶה בְּחִינַת מִשֶּׁה, בְּחִינַת נִקְדָּה הַעֲלִיזוֹנָה שֶׁל הָאֶלֶף, בְּחִינַת: וּמִמֶּעַל לְרַקִּיעַ דְּמוֹת כֶּסֶא, וְכִסְאוֹ כְּשִׁמְשׁ, פְּנֵי מִשֶּׁה כְּפְנֵי חֲמָה, כְּמֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (זבחים קיט): רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נִחְלָה זוֹ שִׁילָה. שִׁילָה דָּא מִשֶּׁה (זוהר בראשית כה: ובתיקון כא). אֵת גְּאוֹן יַעֲקֹב - זֶה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ אֶלֶף, בְּחִינַת אֵהָל, בְּחִינַת אוֹר, שְׁמֵשׁ מְאִיר לִיהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כה): וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֵהָלִים:**

"ויתן לך את ברכת אברהם"

"ויעקב איש תם יושב אהלים"

"יעבדוך עמים וישתחו לך לאמים"

"ידבר עמים תחתינו" - זה בחי' 'חיריק', נקודה התחתונה של האלף, המבטא את התגלות הכבוד האלוקי בארץ בשליטת עם ישראל על האומות, וזוהי בחי' ברכתו של יצחק ליעקב - "יעבדוך עמים וישתחו לך לאומים הוי גביר לאחיד".

"יבחר לנו את נחלתינו" זה בחי' משה - פני משה כפני חמה זוהי נקודה העליונה של האלף, כנ"ל בדברי רבינו, המבטא את השורש העליון של הכבוד שממנו נאצל הכבוד עד שמגיע לארץ, וזוהי בחי' ברכתו השניה של יצחק ליעקב "ויתן לך את ברכת אברהם לרשתך את ארץ מגורידך אשר נתן אלקים לאברהם". ברכת אברהם זהו הכח להאציל ברכות בחי' השמש המאירה את הלבנה, וכפירוש רש"י על ברכת ה' לאברהם. "והיה ברכה" - מפרש רש"י: 'הברכות נתונות בידיך, עד עכשיו ברכתי לאדם ונח, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ'.

עוד יש לפרש, שאברהם הוא הראשון והשורש של האבות, וא"כ משמעות הברכה "ויתן לך את ברכת אברהם" זה לקבל בחי' השורש, והיינו שיעקב יהיה כאברהם שהוא השורש, וזה בחי' הנקודה העליונה של האלף ("ארץ מגורידך" - זה נחלתינו).

"את גאון יעקב" זה בחי' אות 'ואו' שבתוך האלף, בחי' אהל, בחי' אור, שמשו מאיר ליהושע כמו שכתוב "ויעקב איש תם יושב אהלים". היואוי' הזו מבטאת את הדרך והצינור שעל ידו זוכים להביא את האור העליון של הכבוד להתגלותו עלי אדמות - בארץ, ודרך זו נעשית ע"י היגיעה הגדולה באוהלה של תורה, בקבלת התורה של תלמיד מפי רבו, הכרוכה עם בושח גדולה, בבחי' פני יהושע כפני לבנה, הרומז על מסירותו של יהושע לתורה ביגיעת נפש וגוף, למרות היסורים והבושה הגדולה שהיה חש לפעמים בעמדו ללמוד תורה מפי משה רבינו. בושח ויסורים אלו גרמו "שהלבינו" פניו על התורה ונסתלקו דמיו. בושח ויסורים אלו הם חלק מהתנאים לקניית התורה, ובודאי יעקב אבינו זכה לקניין תורה באופן היותר מלא. לכן אף בחלקו, הייסורים היו מנת חלקו של יעקב אבינו בלומדו תורה בישיבת שם ועבר כמ"ש "ויעקב איש תם יושב אהלים". יעקב זכה למעלתו הגבוהה על ידי מסירות נפשו לשבת באוהלה של תורה ביום ובלילה, ולקנות את התורה בכל מחיר, גם אם יש לזה מחיר של בושח ויסורים. כמו כן, קיום התורה בא ליעקב בזכות מסירותו לקיימה אף אם קיומה כרוך בבושה, כמו שכתוב שהלך לקיים ציווי אמו על אף שידע שיבואו לו בזיונות, כמ"ש "והייתי בעיניו כמתעתע".

(עצרנו כאן אך יש המשך לתורה זו על כן כל החפץ להמשיך וללמוד את התורה הזו הרי היא לפניו בספר ליקוטי מוהר"ן שם מרחיב לבאר את הקשר בין תורה זו לעבודת התשובה בחודש אלול ע"פ כוונות האר"י הקדוש)

'לך אמר לבי'

תפילה על תורה ו' - פרשת תולדות

א.

אבינו שבשמים, זכינו להיות בורחים מן הכבוד ורודפים אחר הגדלת כבודך, כמידת יעקב אבינו, שלא רדף אחר הכבוד כעשיו אחיו, אדרבה היה בורח מן הכבוד, ואף את הברכה של יצחק "וישתחו לך בני אמך" - לא רץ לקבלה, אלא הלך 'אנוס ובוכה' ע"פ ציווי אימו רבקה.

ב.

רבונו של עולם, יודעים אנו שבאמת אנו מרגישים הרבה את 'האני' שלנו, כי הנפש הבהמית שמשכנה בדם נמצאת בנו מתולדותינו, ועוד הוספנו ע"י חטאינו ופשעינו לחזקה בחיזוק גדול ועצום. אבא רחמן, רחם עלינו וזכינו לזכך דמינו ע"י תשובה על כל פשעינו וחטאינו שחטאנו ופשענו לפניך, וזכינו להגיע למדרגה זו שישמע בזיונו ידום וישתוק', וזכינו ללמוד מיעקב אבינו, שכאשר אמר לו יצחק "אתה זה בני עשיו" - לא מחה על דבריו, אלא אדרבה הצדיק דבריו ואמר "אני".

ג.

וזכינו לאחוז תמיד בעבודת התשובה, וככל אשר נתקרב אליך השי"ת נדע עד כמה אנו רחוקים מאיתך, ונדע שכל מה שזכינו לו הכל רק ברחמיך וחסידיך העצומים, וצריכים אנו לשוב ולעשות תשובה על תשובתינו הראשונה.

ד.

וזכינו שגם כשנלך בדרכי התשובה ונדע מיעוט ערכינו, לעולם לא ניפול לעצבות כזו שמביאה נפילה אחר נפילה, ונוכה להיות בקיאים בדרכי התשובה כמו שמלמדנו רבינו "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך" - כי בכל מקום שנפלת לשם נמצא איתך ה' יתברך, שכשאנו נמצאים 'ברצוא' - בעליית המדרגות בעבודתך יתברך, נזכור כמה אנחנו עדיין רחוקים מאד וכל עלייתנו שזכינו לה היא רק בחסדך העצומים, וכשאנו 'בשוב' - בנפילה, נזכור שלכל מקום שנפלנו אתה נמצא איתנו ועדיין חביבותך אלינו כי אנו בניך. וכמו שיעקב אבינו זכר תמיד בין בעלייתו כמה הוא עדיין רחוק וצריך לתקן, כמ"ש "קטנתי מכל החסדים", שכל מה שאתה השי"ת משפיע עלי חסדים אני מרגיש קטן ורחוק, ויחד עם זאת גם בשעת צרתו זכר יעקב אבינו שאתה השי"ת איתו כמו שאמר "אלקי אבי אברהם אלקי אבי יצחק ה' האומר אלי".

"ואמר שעדיין לא עלו שעשועין כאלו לפני השם יתברך,

כמו אלו השעשועים שנעשין מתפילות אלו שעושים מן התורות"